

Sociologija je znanstvena veda ki se ukvarja z preučevanjem družbe družbenega življenja in življenjem posameznika. Glede na predmet preučevanja se nam zdi da o tem vemo že dovolj saj smo si ustvarili lastne neposredne izkušnje imamo izoblikovane predstave in stališča o določenih družbenih pojavih procesih in odnosih. Težava se pojavi pri razumevanju pojavov ki niso del našega vsakdana. Dogodke skušamo pojasniti prav tako pa tudi družbene okoliščine ki so vplivale na odločitve ravnanja. Pri tem uporabljamo tako imenovano **sociološko imaginacijo**. **Sociološka spoznavanja** se od vsakdanjega vedenja razlikujejo po stopnji splošnosti preverljivosti in sistematičnosti. **S pomočjo socioloških spoznanj lahko razumemo:** dejanja in sodbe človeka v širšem družbenem kontekstu, -razumemo posledice in vplive na družbeno okolje, -delovanje drugih kultur. **Družba in družbeno** (družba-vesela dobra slaba visoka bogata) Obstajajo različni sociološki pristopi ki pojasnjujejo razmerja med posameznikom in družbo. Ukvarjajo se s tem kako in do kake mere družba določa in omejuje posameznika njegovo vedenje značilnosti in kako posamezniki ustvarjajo družbo in njeno strukturo. **Različna izhodišča v pojmovanju družbenega: strukturalni pogled**-preučuje družbo kot celoto. Družba je tista ki določa značilnosti in delovanje posameznika. Družba je celotna oziroma sistem idej prepričanj in občutkov in je neodvisna od posameznikov. **Interperativni pogled**-preučuje posameznikovo delovanje in delovanje manjših družbenih skupin. Razumeti moramo motive ljudi in subjektivne razloge za neko delovanje. Posamezniki oblikujejo družbo v medsebojnih stikih odnosih. **3. teoretske perspektive: 1. funkcionalizem**-ljudje so morali zaradi življenja v družbi izoblikovati funkcionalne sisteme odnose institucije. Vsi deli družbe imajo določeno **funkcijo** ki prispeva k ohranjanju in delovanju družbe. **T. Parson. 2. konfliktna teorija**-različne družbene skupine imajo različno družbeno moč in vpliv. **Konflikt** je del družbenih sprememb **k. Marx. 3. interakcionistična perspektiva** –kako ljudje razumejo in razlagajo **okoliščine** v katerih se nahajajo, -kako se naučimo posameznih **družbenih vlog**, -kako se družbene vloge oblikujejo, -kako se ljudje obnašajo v določeni družbeni skupini. Družba:-**zgodovina**-družbena preteklost, **-ekonomija**-družbena delitev proizvodnja, **-politologija**-družbena moč in oblast, **-psihologija**-proces pri posamezniku, **-antropologija**-različne kulture. **Metodologija sociološkega raziskovanja: sociologija kot znanstvena disciplina:** sociologija se ukvarja z vprašanji našega vsakdanjega življenja(odnosi med vrstniki revščina zakaj imajo posamezniki v družbi različen položaj...) vsaka znanstvena disciplina mora imeti:-**oblikovan sistem znanstvenih spoznanj**, -**opredeljen predmet raziskovanja**, **-metode raziskovanja**. Načela oz. principi znanstvenih spoznanj: **-načelo splošnosti**-znanstvena spoznanja so tista ki veljajo širše in jih lahko posplošimo. **-objektivnost**-čimbolj izključiti osebne oz. Subjektivna prepričanja vrednote interese, **-načelo preverljivosti**-opis postopkov in metod da lahko ta znanstvena spoznanja preverijo tudi drugi, **-načelo zanesljivosti**-kakovost meritev in zanesljivosti, **-načelo natančnosti**-navedbe morajo biti jasne ne dvoumne, **-načelo sistematičnosti**-urejenost znanstvenih spoznanj. **Metode raziskovanja:1.metoda opazovanja**-opazujemo lahko skupino ljudi lahko pa gre za opazovanje z udeležbo. Namen tega je da si opazovalec dobi zaupanje skupine. **2.metoda spraševanja –intervju**(strukturiran(naprej pripravljen) nestruktiran (sproščen govor)) –**anketa**(vprašanja)(zaprta (a,b,c), odprta(svoja mnenja), delno odprta (da zakaj, ne zakaj)). **3.analiza** dokumentov (pomemben vir informacij, omogoča spremljanje nekega pojava skozi daljše obdobje, omogoča primerjalne analize) **4.etnografska metoda**-metoda poslušanja. **5.eksperiment**(je manj uporaben, 2 skupini (kontrola in eksperiment (etnično-eksperiment z ljudmi (zapor))). **Faze sociološkega raziskovanja: opredelitev problema**-začetna in ključna faza. Zelo zapletena. Problematizirati predmet raziskave pomeni natančno opredeliti, kaj nas pravzaprav zanima. Kaj hočemo ugotoviti in zakaj. **Pogled literature**-pred začetkom raziskave se je potrebno temeljito seznaniti in proučiti obravnavo problema pri drugih znanstvenikih. Ugotovi se kaj je že in kaj še ni raziskano. Kakšne so možnosti in kakšne so omejitve. **Opredelitev hipoteze**-hipoteza je

domneva o stvareh pojavih odnosih ki se nam zdi verjetna. Kaj je trditev-je izjava ki temelji na znanju. Raziskava bo hipotezo potrdila kot pravilno ali pa jo zavrgla. **Izbira metod**-preden se lotimo katerega koli dela si izberemo učinkovita orodja. Ugotovimo katera metoda je najbolj primerna glede na naš problem (intervju). **Zbiranje informacij in podatkov**-raziskave-veščina komuniciranja-zbiranje informacij, zelo pomemben je način posredovanja podatkov. **Analiza gradiva in sinteza rezultatov**-iz vseh informacij in podatkov sestaviš neko obliko (seminarska naloga). Razčlenjevanje gradiva ugotavljanje pomembnosti in vrednosti posameznih elementov primerjave... traja najdlje, zahteva največ napora, vendar edino analiza omogoči vzpostavljanje novih zvez. **Povezovanje ugotovljenih dejstev v nova spoznanja**-na podlagi analize gradiva in ustvarjalne sinteze rezultatov ugotavljamo ustreznost hipoteze. **Zaključki**-rezultate dela je potrebno v vsakem primeru natančno navesti ne glede na to ali je hipoteza potrjena ali ovržena. Potrditev ali ovrženje sta teoretično enakovredna. Rezultate ocenimo tudi v primerjavi z dotedanjimi spoznanji. Pogosto pa zaključki vsebujejo tudi že novo hipotezo. **Viri zbiranja podatkov**:-**primarni**(so tisti podatki ki jih zbiramo sami), **-sekundarni**(podatki so že zbrani). **Raziskovalec se poleg metod odloča še o tem da**:-študija posameznega primera,-primerjalna analiza(primerjava različnih skupin). **Odločati se mora tudi glede časa raziskovanja**:-eno časovno obdobje, -longitudinalne metode (v daljšem časovnem obdobju), -pilotna študija (kadar je nek pojav neznan, kadar gre za neznano področje da dobijo vsaj grobe informacije).

Vzorčenje:populacija je skupnost(množica) vseh enot pojava ki ga preučujemo. Opredelitev populacije je odvisna od zastavitve raziskovalnega problema. **Vzorec** je del proučevanja populacije (podmnožica njenih enot) na podlagi katerega lahko **sklepamo o celotni populaciji**. To pomeni da rezultate dobljene na vzorcu **posplošimo** na celotno populacijo. **Reprezentivnost vzorca**-struktura vzorca se mora ujemati s strukturo populacije(npr. glede starosti spola izobrazbe). **Kultura:posameznik in družba**:-kot vsa bitja ima tudi človek biološko naravo-**naravno bitje**. To je njegova **druga narava**. Človek svojo drugo naravo **ustvarja**-jo proizvaja. Ravno zaradi nje je sposoben (mnogo bolj kot živali nagonsko). -prilagoditi se okoliščinam, -okoliščine, prirodno svet-prilagoditi sebi. To je možno zato ker človek ni vnaprej določen v svetu ker je **odprt do sveta**. Posameznik se lahko **inkultira** (proces učenja kulture) edinole družbeno. Doseže kulture vzorce mišljenja in obnašanja prenašamo ljudje z generacije na generacijo-učenje. Proces prenašanja imenujemo **socializacija**. Značilnosti ki so tipične človeške se lahko razlikujejo le v **družbi**:-govor, -smisel za abstrakcijo, -uporaba zahtevnih orodij, -zavestno spreminjanje naravnega okolja. **Različne opredelitve pojma kultura**: Izvorni pomen povezave latinske besede **cultura** je obdelovanje zemlje samoniklo poimenovanje-torej nasprotno obdelovati naturo. Pomenila pa je tudi vzgoja in izobraževanje-obdelovanje ljudi, pa tudi spoštljivo obnašanje. Od tod verjetno naše razumevanje kulturnega obnašanja, obzirnosti uglajenosti lepega govorjenja. V sociologiji govorimo o **družbenih vzorcih vedenja**. Za veliko ljudi pomeni kultura **umetnost**. Vsebinsko pojma mnogi razumejo v širšem smislu kot **duhovnega ustvarjenja** (filozofija religija). Pojem kultura

je lahko tudi **vrednostna oznaka**. Zgodovinsko antropološko pojmuje kulturo širše kot način življenja pripadnikov določene družbene skupine. To pa zajema številne sestavine. Nekateri delijo kulturo: **-implicitno** ali notranjo (srčno), **-eksplicitno** ali zunanjo (pojavno). Kultura temelji na **znakih** in **simbolih** ki jo ohranjajo in prenašajo. Kultura je **naučena**. Proces učenja kulture imenujemo **inkulturacija**. Kultura je **družbena**. Obstaja in prenaša se le družbena. Kultura je **integrirana** posamezne sestavine so med seboj **povezane** in **odvisne**. Sprememba posamezne sestavine povzroči spremembe v celotni kulturi. Kultura je **skupina**. Sprejema jo večina pripadnikov določene družbene skupine. Sodobne družbe so etnično, razredno, versko diferencirane, zato je težko prepoznati kulturno pripadnost ljudi. Sestavine kulture: jezik-je sredstvo razumevanja. Omogoča prenašanje, povzemanje in kopičenje znanja. Omogoča mišljenje in tvorjenje pojmov. Vzorci vedenja-ljudje vstopamo v medsebojne odnose po uveljavljenih načinih in navadah. Večinoma so prevzete in se nam zdijo samoumevni. Na različnih področjih so različni in se le počasi spreminjajo. Pravila-pravila ali norme določajo obnašanje ljudi v določenih situacijah kot (zaželeno, pričakovano, zahtevno). Spoštovanje norm se dosega tudi s pomočjo sankcij. Vrednote: so pojmovanja ljudi o tem kaj je dobro. (znanost umetnost religija mitologija materialni objekti). Jezik in govor-jezik je sistem znakov določen z odnosi med njimi. Zajema:-popis besed in pravila kombinacij (glasovi besede izjave). Jezik je odprt primer znakov ki se spreminja. Jezik odraža način življenja ljudi njihovo kulturo. Jezik uporabljamo lahko le če smo se naučili pravila uporabe. Govor je individualna uporaba jezika v praksi. V istem jezikovnem sistemu obstaja raznolikost jezikovnih rab-govorov. Šola in mediji prinašajo poenotenje jezikovnih rab. Vendar se v govoru vedno kažejo tudi razlike, kot:-izobrazba, -slojna pripadnost, -poklicna pripadnost, -generacijska pripadnost...